

Watercities:

Behov for ny planlægningspraksis

En af de store udfordringer ved at skabe en helhedsorienteret og langsigtet planlægning af mødet mellem by og vand er, at de to faglige miljøer traditionelt har arbejdet meget sektoropdelt. Watercities har sat fokus på dialog og sammenhæng mellem vand- og byfaglige miljøer – med særligt fokus på de unge fagfolk – for dermed at skabe plads til både vand og by indenfor begrænset plads og økonomi.

Af associeret partner, Ph.d. Søren Smidt-Jensen, Smith Innovation og vicedirektør Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

En af de store udfordringer ved at skabe en helhedsorienteret og langsigtet planlægning af mødet mellem by og vand er, at de faglige miljøer omkring byplanlægning og teknik traditionelt har arbejdet meget sektoropdelt. Projektet Watercities har arbejdet med problematikken.

Styrker det faglige fællesskab

I projektet har der været afholdt en række dialogmøder og webinarer, de to store kongresser IWA (International Water Association) og

UIA (International Union of Architects) i København i henholdsvis 2022 og 2023 har været laboratorium for projektet. Dansk Byplanlaboratorium, DANVA og Smith Innovation arrangerede en tur til de to kongresser for at få styrket de faglige fællesskaber mellem især de yngre fagligheder, der arbejder med vand og byudvikling. Realdania har støttet forløbet.

På de næste sider er et udpluk af de indtryk, som deltagerne – yngre såvel som erfarne – tog med sig fra de to kongresser.

Indtryk fra IWA- og UIA-kongresserne på næste sider

Læs mere om Watercities-principperne på www.smithinnovation.dk

IWA Indtryk fra IWA-kongressen

Sigurd Gansted Falck, Frederikssund Kommune, Netværk for Yngre Planlæggere (NYP)

”Finansiering af klimatilpasning: Det blev tydeligt, at der i Danmark og vores skandinaviske nabolande, er et stigende behov for at se på, hvordan vi kan dele udgifterne for implementering af klimatilpasning mellem borgere, virksomheder, offentlige myndigheder og øvrige interessenter der drager fordel af projekterne. Man kunne f.eks. arbejde med ”klimatilpasnings-lag” ligesom man gør med pumpe-digelag.” Derudover bekræftede flere af oplæggene mig i, at det er nødvendigt at nedbryde siloerne mellem forskellige offentlige sektorer, og tænke helhedsorienteret i fremtidig vandplanlægning og klimatilpasning.”

Anna Aslaug Lund, adjunkt, landskabsarkitekt, Københavns Universitet

”Klimaforandringer og klimatilpasning som international udfordring – som man intellektuelt er bevidst om – blev meget håndgribelig og mærkbar. Alle oplæg var super interessante! Men det var samtidig også tydeligt, at det primært var en ingeniørmæssig/

teknisk faglighed, der dannede den overordnede ramme om konferencen. Det kunne være interessant (måske blot i en dansk kontekst) at lade flere fagligheder mødes om klimatilpasningsspørgsmålet på mere ”neutral” grund. Eksempelvis blev spørgsmål om arkitektonisk/rekreativ kvalitet eller biodiversitet og naturværdier ikke udfoldet helt i dybden – og udstillingen (der i sig selv var spændende) kunne også have haft indslag fra et bredere spektrum af fagligheder.”

Sigurd Sejer Skov, Netværk for Yngre Planlæggere (NYP)

”På sin vis er det ’common sense’ at byen og vandet hænger uløseligt sammen, men kongressen tilbød en ekstraordinær anledning til, at reflektere en ekstra gang over de to faglige sfæres indbyrdes forhold og sammenhæng. Følgende samler derfor op på kongressen fra et byplanmæssigt perspektiv, der understreger at vand ikke blot er noget, der eksisterer i byen men ligeså at byen eksisterer i vandet; der findes over byens tage, i byens vandledning som forsyning og sanitet samt grundvand og ikke mindst imellem byens gader, passager og blå-grønne rum. I forlængelse heraf er vandhåndtering altså mindst ligeså meget et spørgsmål om mennesker og samfund, som det er et spørgsmål om teknik.”

”Et specifikt begreb jeg ynder at bruge i diskussionerne om den tværfaglige byplanlægning er ’holisme’. Begre-

bet læner sig op ad Scott Campbell’s planlægningstrekant, der skitserer hvordan egentlig bæredygtighed i planlægningen, er et flygtigt mål mellem grøn, social og økonomisk bæredygtighed. Imens der i udgangspunktet nok kunne, så er der meget få, som ikke kan nikke genkendende til behovet for øget tværfaglighed, ikke kun i planlægningen men generelt i en verden, der tilsyneladende bliver mere og mere kompleks.

I lyset af nutidens klima- og biodiversitetskrise bør man derfor oftere sidestille spørgsmål om ’hvad koster implementering?’ med ’hvad koster det at lade være?’

Det er straks sværere at pege på, hvordan den tværfaglighed bør iscenesættes og anvendes. Det slog mig derfor at tværfagligheden i sig selv, har brug for

et innovativt indspark. Det er min opfattelse, at det bæredygtigheds mål der i den daglige policy vægtes højest er den økonomiske, dvs. findes pengene ikke, så kan x projekt ikke realiseres. Hvor det vilkår formentlig ikke vil ændres markant i den nære fremtid, så er det alligevel slående, at f.eks. Göteborg har udviklet en grandios plan der forbinder sig direkte til ”water-wise” principperne, men mangler 40 milliarder SEK i finansiering før en realisering kan finde sted. Finansiering er med det eksempel den største barriere for egentlig holisme i (vand)planlægningen. Uden at pege på nogle egentlige løsninger herom, synes netop finansiering at være iblandt de punkter, hvor man bør nytænke modeller og metoder – måske finansiering er et område, der ofte glemmes i de faglige debatter der ofte outline ’best praxis’ men glemmer at reflektere over ”best implementation”, der formår at transcendere gængs ’cost-benefit analyse’. I lyset af nutidens klima- og biodiversitetskrise bør man derfor oftere sidestille spørgsmål om ”hvad koster implementering?” med ”hvad koster det at lade være?”

Indtryk fra UIA-kongressen

Sylvie Brækfelt, Rambøll / Young Water Professionals Denmark

”Som faglig indenfor vandrensning blev jeg eksponeret for ”the bigger picture” om vand i Workshopen ”Water for Smart Cities”, noget jeg ikke plejer at arbejde med. Det udfordrede mig virkelig til at ”zoome ud” og tænke om vand på et langt mere abstrakt niveau end jeg plejer. Det gav mig bedre forståelse for det arbejde, mine egne Rambøll kollegaer sidder med til dagligt. Samtidigt blev jeg også gjort bevidst om, at der findes mange andre faglige områder, som jeg slet ikke kendte til. Emnet digitalisering var meget større end jeg havde forventet, ud fra min erfaring med interessen og budget til det hos forsyningerne... Dette alene har åbnet min horisont og muligheder for samarbejder.”

Peter Duus, WSP

”Opfattelsen og forståelsen af hvad naturbaserede løsninger (NBS) går langt længere end jeg troede. Jeg var også på UIA tirsdag eftermiddag og deltog i et par sessions om NBS i tillæg til dem, som vi så om onsdagen. Hvor jeg i min forståelse af NBS har f.eks. grønne regnvandsløsninger i byen, brug af ådalene til oplandsvand og brug af naturmaterialer i kystbeskyttelsen til at dæmpe bølger og reducere stuvning fra havet, så er der mange andre opfattelser af NBS, bl.a. baseret på hvor i verden man kommer fra. Naturbaserede løsninger kan f.eks. være begrønning af bygninger og rum i bygninger, som ellers primært består af beton og glas og som – i mine øjne – ikke virker særlig naturbaserede, men snarere er udtryk for et æstetisk syn på natur og ønsket om at kunne se det grønne, men som f.eks. ikke vil give stedet højere biodiversitet eller lavere CO₂-aftryk.”

”På en session spurgte jeg ind til, om nogen af indlægsholderne havde arbejdet med mental og fysisk sundhed i forhold til f.eks. nærhed til og mulighed for at gå en tur i grønne omgivelser, som der er evidens for gavner folkesundheden. Et enkelt indlægsholder responderede positivt herpå i et projekt fra Nairobi, mens f.eks. en indlægsholder fra Vietnam ikke forstod mit spørgsmål. Det gav mig en refleksion over, om at det måske ikke

er alle folkeslag og kulturer som har brug for naturen i lige høj grad...”

”En af de pointer jeg tog med mig fra oplægget af den amerikanske professor Billy Flemming, var den fuldstændige mangel på organisering og finansiering af klimaforandringernes konsekvenser i USA. Han beskrev jo at en tredjedel af USA's borgere skal flytte pga. klimaforandringer og at de allerede er i gang. Det er 100 mio. mennesker! Det foregår fuldstændig på privat initiativ uden planlægning og finansiering fra statens side. Han var også inde på en ”Fluxzone” i Toronto – altså zonen mellem by og vand hvor andre regler gælder end i den beskyttede zone – det kunne jeg godt tænke mig at høre mere om. Jeg har i længere tid efterlyst ”nomadezonen” mellem by og vand hvor man arbejder med midlertidig arealanvendelse.”

”To canadiere fortalte om de voldsomme temperaturstigninger i det arktiske Canada som påvirker permafrosten i Mackenzie-deltaet. Dette mobiliserer undergrunden hvilket på kort sigt giver udfordringer for kloakker, veje og anden infrastruktur men på en lidt længere bane bliver en trussel for overhovedet at bo i området, hvor tilbagetrækning ser uundgåeligt ud. Denne trussel er fundamental på en helt anden måde end stigende grundvand, stormfloder, skybrud, oversvømmelser fra vandløb og tørke.”

